

Departament de Medi Ambient

Expedient núm: 2087/2020

Procediment: Escrits a altres Administracions Públiques u Organismes

Assumpte: Comunicació actuacions retirada/retorn Posidonia

PROTOCOL DE RETIRADA DE LA POSIDONIA OCEANICA A LES PLATGES DEL MUNICIPI DE SANT ANTONI DE PORTMANY.

IDENTIFICACIÓ:

AJUNTAMENT DE SANT ANTONI DE PORTMANY

OBJECTIU:

La *Posidonia oceanica* és una fanerògama marina endèmica de la mar Mediterrània, de gran importància biològica i ecològica que forma praderies al voltant de les Illes Balears. Aquesta espècie contribueix al sosteniment i hàbitat de comunitats de plantes i animals molt diverses, que deriven en el principal focus de biodiversitat marina a les Illes Balears. A més, contribueix a l'oxigenació de les aigües i a la captació de CO₂ atmosfèric, actuant com a element mitigador del canvi climàtic. Per tots aquests motius, la Directiva 92/43/CEE del Consell, de 21 de maig de 1992 relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres va incloure la *Posidonia oceanica* com a hàbitat de conservació prioritari.

Dintre del procés evolutiu d'aquesta espècie i especialment durant la tardor i hivern, part de les seves restes, arrossegades per les corrents marines, s'acumulen prop de la costa contribuint a un amortiment de l'onatge, constituint, en arribar a la zona humida de la platja i formar banquetes o arribatges, un mecanisme natural important de protecció de les platges davant temporals tant per la defensa física de la costa com per la captura de sediments, evitant el retrocés de la línia de costa.

Tot i la rellevància ambiental d'aquest espècie i la seva importància per al sosteniment dels sistemes platja-duna, existeix una forta demanda del sector turístic i econòmic del municipi per tal de mantenir les platges només amb sorra, al menys durant la temporada estival, per considerar-se que aquesta tipologia de platges és la més atractiva per als seus visitants així com per facilitar l'accés a la mar i la instal·lació dels serveis de platges.

Aquesta confluència de necessitats, de conservació i manteniment de les praderies de posidònia oceànica com a espècie i com a element vertebrador dels sistemes platja duna amb els interessos turístics i econòmics de les platges, requereixen de procediments d'actuació que permetin el gaudi d'aquests espais i el desenvolupament de l'activitat associada a les platges, alhora que es preserva la conservació i protecció de la posidònia oceànica. Amb aquesta finalitat es va redactar i aprovar el Decret 25/2018, de 27 de juliol, sobre la conservació de la *Posidonia oceanica* a les Illes Balears.

L'article 6 d'aquest Decret estableix que: «*La retirada de restes de la Posidonia oceanica en l'àmbit terrestre i marí de competència de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears necessita l'autorització expressa de la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, d'acord amb els requisits i el procediment establerts en l'article 61 de la Llei 42/2007, i s'ha d'ajustar a les bones pràctiques previstes en l'annex 2 d'aquest Decret, sense perjudici de*

l'aplicació de la legislació de costes i dels instruments que elabori o aprovi l'Administració de l'Estat sobre la matèria.»

Per tant, amb l'objectiu de fomentar un desenvolupament sostenible de les platges, compatibilitzant els usos turístics i econòmics amb la gestió de la posidònia oceànica que arriba a les platges així com per tal de donar compliment al Decret 25/2018, de 27 de juliol, sobre la conservació de la *Posidonia Oceanica* a les Illes Balears es redacta el present protocol d'actuació per a la gestió de les restes de posidònia oceànica que arribin a les zones de platja del municipi de Sant Antoni de Portmany.

DEFINICIONS:

Praderia de posidònia: *l'àrea submarina caracteritzada per la presència de l'hàbitat de Posidonia oceanicae, del qual la Posidonia oceanica és l'espècie més representativa.*

Platja natural sense serveis: el tram de platja que no presenta elements antròpics ni artificials (exclosos els d'accessibilitat, els de senyalització tant terrestre com marítima i de protecció del sistema dunar) que alterin les seves condicions ambientals o paisatgístiques i que alhora presenta unes condicions ecològiques i geomorfològiques ben conservades tant en l'àmbit marí com en el terrestre.

Platja natural amb serveis: el tram de platja que presenta elements antròpics i artificials de baix impacte i serveis temporals i que alhora presenta unes condicions ecològiques i geomorfològiques ben conservades tant en l'àmbit marí com terrestre.

Platja urbana: el tram de platja que es vegi sotmès a una pressió urbanística i antròpica intensa que ha degradat totalment o parcialment les seves condicions naturals des del punt de vista ambiental i paisatgístic.

Usos tradicionals de les restes de posidònia: els practicats de manera consuetudinària, tal com l'ús com a adob i llit de bestiar, captura de crustacis usats com a esquer, aïllant en la construcció, usos agrícoles, entre d'altres.

Mètodes mecànics de retirada: la retirada de posidònia que es realitza a través de maquinària.

Mètodes manuals de retirada: el que es fan sense maquinària de cap tipus.

Dunes: dipòsits sedimentaris, constituïts per monticles de sorra, tenguin o no vegetació, que s'alimenten de la sorra transportada per l'acció de la mar, del vent marí o per altres causes.

ÀMBIT I CALENDARI:

La següent taula recull les platges del municipi de Sant Antoni amb indicació de la seva catalogació conforme l'establert al decret de posidònia, els períodes de retirada i la metodologia utilitzada per a la seva retirada.

Platja	Catalogació (segons decret de Posidònia)	Període de retirada de posidònia	Mètode de retirada posidònia
Es Pouet	Urbana	1 de maig – 15 d'octubre	Mecànic
S'Arenal	Urbana	1 de maig – 15 d'octubre	Mecànic
Caló des Moro	Urbana	1 de maig – 15 d'octubre	Mecànic
Cala Gració	Natural amb serveis	1 de maig – 30 de setembre	Mecànic
Cala Gracioneta	Natural amb serveis	1 de maig – 30 de setembre	Manual
Cala Salada	Natural amb serveis	-	Sense retirada
Cala Saladeta	Natural	-	Sense retirada

METODOLOGIA:

Responsable de la retirada: UTE Portmany, unió temporal d'empreses responsable de la recollida de residus i neteja viària i de platges del municipi, sota la supervisió i coordinació de l'Ajuntament de Sant Antoni de Portmany.

Zona d'acopi de les restes de posidònia oceànica retirada de les platges: Antiga cantera municipal ubicada a les immediacions del Poliesportiu Municipal de Can Coix (carretera de Santa Agnès), fora de les platges.

Retirada manual:

Platja d'actuació: *Cala Gracioneta*

Metodologia

Degut a l'orografia de la platja i els seus accessos no és possible accedir amb maquinària per a la retirada de la posidònia oceànica, per aquest motiu la retirada de posidònia es realitza de manera manual.

Aquesta retirada es realitza durant el període comprés entre l'1 de maig i el 30 de setembre a través de rasclats, mitjançant els quals s'acumula la posidònia oceànica arribada a primera línia a un dels extrems de la platja per tal d'afavorir la seva dessecació i la decantació de la sorra que pugui haver estat arrossegada durant el procés de garbellat manual. No existeixen a la platja sistemes dunars que es puguin veure afectats per les acumulacions de la posidònia.

Una vegada acumulades i dessecades les acumulacions de posidònia, periòdicament són dipositades en saques per al seu posterior trasllat als vehicles de recollida per al seu trasllat a la zona d'acopi ubicada a Can Coix.

Retirada mecànica:

Platges d'actuació: Es Pouet, S'Arenal, Calò des Moro, Cala Gració i Cala Gracioneta

Metodologia

A les platges urbanes des Pouet, s'Arenal i Calò des Moro la retirada de posidònia es realitza durant el període comprés entre l'1 de maig i el 15 d'octubre. A les platges naturals amb serveis de Cala Gració i Cala Gracioneta la retirada es realitza entre l'1 de maig i el 30 de setembre.

En aquestes platges la retirada de la posidònia oceànica es realitza a través d'un tractor de

rodes equipat amb una pala de pinces extensible tipus palla amb permeabilitat superior al 50%, permetent-se d'aquesta manera l'evacuació d'arena i aigua.

En cas de previsió o existència de temporals no es procedeix a la retirada de les restes de posidònia.

L'accés a la platja de la maquinària es realitza a través dels vials existents. Una vegada a la platja es circula sempre pel mateix itinerari. No existeixen a aquestes platges zones dunars que puguin veure afectades per la circulació de la maquinària.

A principis de temporada, què és quan es localitza una major quantitat de posidònia acumulada a les platges, i on es freqüent que aquesta es trobi molt barrejada amb la sorra després de tot l'hivern, abans de procedir a la seva retirada es realitzen diferents tècniques per afavorir processos que afavoreixen el desmunt de les bermes i el seu rentat, com l'obertura de canals per afavorir l'entrada de l'aigua marina o fins i tot l'arrossegament de les bermes a la mar.

La pala extensible permet la recollida de les restes de posidònia a una certa distància reduint el trànsit del tractor i la seva aproximació a la zona humida. En cap cas es procedeix a la retirada de la posidònia existent a la mar, esperant-se a que aquesta acabi estant dipositada sobre la sorra.

Els operaris de la maquinària de platges han rebut formació específica sobre els protocols de retirada de posidònia i les prescripcions recollides al Decret de Posidònia. Igualment, se'ls ha format en la detecció de possibles postes d'ous de tortuga, per tal que puguin reconèixer les marques que deixa la femella a la platja i dels protocols d'actuació en cas de detecció d'una possible posta.

Retorn de la posidònia:

Una vegada finalitzada la temporada estival (15 d'octubre), es procedeix a retornar a les platges la posidònia retirada a l'estiu per tal d'intentar reproduir els processos naturals de protecció litoral davant temporals que afavoreix la posidònia i per retornar a les platges la sorra que pugui haver estat retirada durant els processos de recollida.

Els criteris per decidir les platges a les que es realitza el retorn de la posidònia i les quantitats a retornar s'estableixen en funció de l'evolució i estat de les platges, prioritzant-se el retorn a aquelles platges que puguin ser més susceptibles de patir processos erosius, s'hagin vist afectades per temporals en els darrers temps que hagin reduït la seva superfície o bé es conegui que tradicionalment es veuen més afectades pels temporals hivernals.

Usos tradicionals:

Si bé es tracta de demandes molt puntuals, es contempla per part de l'Ajuntament l'entrega de posidònia a particulars o entitats per a usos tradicionals conforme al que estableix l'article 6.3.a del Decret de Posidònia.

Aquesta entrega queda subjecte a sol·licitud prèvia per part de l'interessat a l'Ajuntament i acreditar la presentació del formulari de control de la recol·lecció de *Posidònia oceanica* per usos tradicionals i amb mètodes manuals a la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat.

INFORMACIÓ I SENSIBILITZACIÓ AMBIENTAL

Totes les platges objecte de neteja i retirada de restes de posidònia oceanica per part de l'Ajuntament disposen de cartellera amb informació relativa a la *posidònia oceanica* i la seva importància per al sosteniment dels sistemes platja-duna.

SEGUIMENT:

A la següent taula es recullen les dades relatives a les retirades de posidònia realitzades durant la temporada 2021:

Platja	m ³ retirats	Número de viatges	Capacitat vehicle
Es Pouet	110	36	6 m ³
S'Arenal	150	50	6 m ³
Calò des Moro	95	31	6 m ³
Cala Gració	33	11	6 m ³
Cala Gracioneta	2	1	6 m ³
Cala Salada	0	-	-
Cala Saladeta	0	-	-

Pel que respecta al retorn de la posidònia a les platges, la temporada 2021 es va retornar la totalitat de la posidònia retirada durant l'estiu. En concret, es van realitzar 59 viatges de retorn de posidònia que es van repartir entre les platges de Cala Salada i Calò des Moro.

En Sant Antoni de Portmany,

Los técnicos de medio ambiente,

ANNEX 1. INFORMACIÓ GRÀFICA

Platges municipals amb servei de retirada de posidònia

Platja des Pouet

Platja de s'Arenal

Calò des Moro

Cala Gració

Cala Gracioneta

Maquinaria emprada per a la retirada de posidonia i mostra de retirada

Maquinària emprada per a la retirada de posidonia (1 tractor amb pinces tipus palla)

Detall de les pinces tipus palla

Zona d'acopi de posidonia – Can Coix

Mostra de posidonia retirada a la zona d'acopi

Cartelleria informativa sobre posidònia oceànica

EMAS

Gestió ambiental verificada

RESPECTA EL MEDI AMBIENT

RESPECTA EL MEDIO AMBIENTE

RESPECT THE ENVIRONMENT

RESPEKTIERE DIE UMWELT

MANTÉ NETA LA PLATJA

MANTÉN LIMPIA LA PLAYA

KEEP THE BEACH CLEAN

HALTEN SIE DEN STRAND SAUBER

NO FUMIS. SI HO FAS, UTILITZA ELS CENDRERS

NO FUMES. SI LO HACES, USA LOS CENICEROS

DO NOT SMOKE. IF YOU DO IT, USE THE ASHTRAYS

RAUCHE NICHT. FALLS SIE RAUCHEN, VERWENDUNG DES ASCHENBECHERS

UTILITZA LES PAPERERES I ELS PUNTS DE RECICLATGE

USA LAS PAPELERAS Y LOS PUNTOS DE RECICLAJE

USE LITTER BINS AND RECYCLING POINTS

VERWENDEN SIE DIE MÜLLEIMER UND RECYCLINGSTELLEN

Per què hem de protegir la posidònia?

Les praderies de posidònia són un dels ecosistemes més importants del mediterrani. Es tracta de llocs de refugi, alimentació i posada de nombroses espècies marines, on es produeix una gran quantitat de matèria orgànica i d'oxigen. A més de filtrar l'aigua, fixar el CO2 i retenir els sediments, són la font de l'arena fina de les nostres platges, i ens ajuden a protegir-les de temporals.

¿Por qué proteger la posidonia?

Las praderas de posidonia son uno de los ecosistemas más importantes del Mediterráneo. Se trata de lugares de refugio, alimentación y de puesta de numerosas especies marinas, donde se produce gran cantidad de materia orgánica y oxígeno. Además de filtrar el agua, fijar el CO2 y retener el sedimento, son la fuente de la arena fina de nuestras playas, y nos ayudan a protegerlas de temporales.

Why is it important to protect posidonia?

Meadows of Posidonia oceanica (Neptune grass) are one of the Mediterranean's most important ecosystems. They provide refuge and are a feeding and spawning ground for numerous underwater species. As well as producing high quantities of organic material and oxygen, filtering water, fixing CO2, and trapping and holding sediment, they are the source of the fine sands found on our beaches and they help protect beaches from storms.

Warum muss das Neptungras geschützt werden?

Die Neptungraswiesen gehören zu den wichtigsten Ökosystemen im Mittelmeer. Hier finden zahlreiche Meeresspezies Unterschlupf, Nahrung und Laichplätze und hier entsteht eine grosse Menge organischer Materie und Sauerstoff. Das Wasser wird gefiltert, CO2 gebunden und Ablagerungen werden zurückgehalten. Die Neptungraswiesen sind die Quelle für den feinen Sand unserer Strände und sie helfen dabei, diese vor Stürmen zu schützen.

Govern de les Illes Balears

Ajuntament de Sant Antoni de Portmany

Mostra de la cartelleria informativa instal·lada a les platges

